

Presentació

L'alimentació és un tema de moda i l'antropologia de l'alimentació ha esdevingut una disciplina de la qual aquest número de la Revista d'Etnologia de Catalunya confirma la vitalitat. La complexitat del fenomen alimentari i la multiplicitat de perspectives des de les quals pot ser abordat són il·lustrades pels diversos articles presentats, els quals testimonien una finesa d'anàlisi que no es deixa emportar pel discurs filosoficogastronòmic de determinades elits europees ni pels desenvolupaments vagament moralitzadors d'una dietètica i d'una filosofia nutricional insidiosament marcades per l'ethos purità de les societats que dominen avui dia el terreny agroalimentari.

Els autors s'han esforçat, segons diferents perspectives, a cercar la subtilitat dels dinamismes que suporten el comportament alimentari. Si es parla d'un procés de globalització, el tractament del qual es troba avui dia ben de moda, és per mostrar la complexitat d'una evolució que no és ineluctable, evolució que l'exigüitat dels recursos econòmics pot àdhuc posar en qüestió.

L'home contemporani no és solament un consumidor diana de qui el màrqueting orienta el comportament; la previsió roman aleatòria. Continua tractant-se d'un omnívor dotat de la facultat de simbolització i els mitjans de comunicació multipliquen la informació que rep. La recerca de la satisfacció de les necessitats alimentàries (que són encara objecte de controvèrsia), subsisteix, en particular en els grups humans econòmicament desfavorits. De tota manera, les eleccions alimentàries possibles han esdevingut nombroses i depenen de la combinació d'innombrables factors. La influència del medi natural, de l'ecologia, disminueix en profit d'aquella altra exercida per la història de vida específica de cada individu i les conseqüències psicològiques poden pesar molt sobre el comportament alimentari. En quin nivell d'abstracció es pot parlar d'un model alimentari mitjà, compartit per la majoria d'un grup humà? Segons quins criteris es pot definir: la localització espacial, la comunitat cultural (nacional?), el nivell socioeconòmic, la classe social (tal com la deixa entendre Pierre Bourdieu)? Què es pot entendre per un «gust just» ?

Paral·lelament als aspectes materials, tangibles, el valor simbòlic, el prestigi, l'aspecte hedonista, l'ús lúdic dels aliments comprenen un camp d'investigació en el qual és difícil de discernir les causalitats. Alguns interrogants se'ns fan presents: Quines són, per exemple, les conseqüències psicossomàtiques de la ingestió alimentària? El consum que s'observa en les societats industrials agressives posseeix una funció catàrtica? Sobre quines bases es pot fundar un Institut del Gust autoritzat per degustar de manera òptima (?) el menjar i el beure? Aquests interrogants es troben subjacents a les aportacions dels autors d'aquest dossier. Com els responsables domèstics benpensants de la corona britànica s'han vist revestits del poder d'inculcar la noció dels àpats als polinesis? Per què els bens han esdevingut un lligam interconfessional a les comunitats rurals del Líban? Perquè en els sistemes alimentaris tailandesos sòlidament caracteritzats, les empremtes alienes es refereixen precisament als aliments simbòlicament més marcats? No podem assenyalar el caràcter de convivènciadel consum de begudes alcohòliques? Existeixen hàbits alimentaris regionals i a quin nivell, o es tracta del discurs normatiu dels xantres de la gastronomia mundana?

Cap d'aquestes qüestions no és fàcil. L'aproximació inductiva ens permetrà potser de respondre-hi, però no podrà dissimular que l'alimentació humana és menys coneguda del que sembla. Les dades quantitatives que autoritzen el diàleg amb la biologia són àrdues, costoses d'obtenir i es tendeix a donar-se per satisfets amb aproximacions superficials. Si desitgem progressar és necessari seguir un camí pluridisciplinari precís i de llarga durada que romangui allunyat del discurs pseudocientífic popularitzat pels mitjans de comunicació. Des d'aquesta perspectiva, no és indiferent que investigadors d'orígens tan diferents com els que han col·laborat en aquest número s'hagin mostrat tan circumspectes sobre la "globalització", un concepte al qual, avui dia, és escaient de referir-se constantment.

Igor de Garine
President de la International Commission of Anthropology of Food